

Rapport: Val till Göteborgs Stads ungdomsfullmäktige 2021

En sammanfattning av vår analys av valet. Våra insatser för att stärka valdeltagandet och förslag på utvecklingsområden.

2022-04-01

Sammanfattning

Det här dokumentet är en sammanfattad version av de viktigaste slutsatserna i grundskoleförvaltningens rapport om valet till Göteborgs Stads ungdomsfullmäktige 2021.

Bilden föreställer två personer som skakar hand och pratar med varandra

Ungdomsfullmäktige i Göteborgs Stad finns för att öka barn och ungas inflytande i olika samhällsfrågor. Syftet är också att öka ungas intresse för demokrati och politik.

Från och med den 1 januari 2021 ansvarar grundskolenämnden för att ordna val till ungdomsfullmäktige.

Antalet unga som röstar i valet till ungdomsfullmäktige har minskat de senaste åren. Av de 43 578 barn och unga som fick rösta i valet 2021 var det 7 457 unga som röstade. Det innebär att valdeltagandet blev 17,1 procent. Det är det lägsta valdeltagandet i ungdomsfullmäktiges historia.

Valdeltagandet skiljer mellan skolor i Göteborgs Stads fyra geografiska stadsområden. Det skiljer också mellan grundskola och gymnasium, om det är kommunala skolor eller friskolor. Antalet unga som har röstat i de kommunala grundskolorna har minskat. Positivt är att valdeltagandet har höjts i de kommunala gymnasieskolorna. Fler unga har också röstat i de fristående gymnasieskolorna och i de fristående grundskolorna.

Vi på Göteborgs grundskoleförvaltning har på många sätt försökt öka valdeltagandet till ungdomsfullmäktige. Vi har haft en samordnare som har utvecklat och hållit ihop arbetet med valet i hela Göteborgs Stad. Varje skola har haft en kontaktperson inför valet. Vi har kartlagt skolornas behov av stöd. Vi har samarbetat med berörda förvaltningar och nämnder inom Göteborgs Stad. Vi har informerat om valet på olika språk och tagit fram nytt stödmaterial till skolorna. Allt inspirations- och informationsmaterial finns också tillgängligt på en uppdaterad webbsida.

Vi ser att skolor som tydligt har fördelat ansvaret i arbetet med valet till ungdomsfullmäktige har ett högre valdeltagande än övriga skolor.

Bakgrund

Vi på Göteborgs grundskoleförvaltning har som mål att skapa delaktighet och inflytande för elever och vårdnadshavare. Genom att arbeta med ungdomsfullmäktige vill vi främja, förankra och försvara demokratin.

Vi på grundskoleförvaltningen har en strategi som innebär att vi ska:

”Skapa förutsättningar för och uppmuntra unga att rösta i valet till ungdomsfullmäktige. Vi ser det som en del av skolans pågående arbete med demokrati och kvalitet. Det ska också vara tydligt vem som har ansvar för vad i detta arbete på skolan.”

Citat från grundskoleförvaltningens riktlinje för delaktighet och inflytande för elever och vårdnadshavare (sida 17).

Ungdomsfullmäktige i Göteborg – ett forum för att vara med och påverka

Ungdomsfullmäktige har funnits sedan 2005. Syftet är att öka barn och ungas inflytande i olika samhällsfrågor. Det ska också öka ungas intresse för demokrati och politik. I ungdomsfullmäktige ingår 101 ungdomar från hela staden. Alla barn och unga som bor i Göteborg och har börjat sjätte klass men inte fyllt 18 år får kandidera till valet.

De som blir valda till ungdomsfullmäktige får under ett år möjlighet att påverka politiker och tjänstepersoner i staden. Det kan ske genom att ge förslag, ställa frågor och framföra synpunkter. Ledamöterna i ungdomsfullmäktige har ett gemensamt ansvar för att verka för alla barn och unga i staden.

De 101 ledamöterna i ungdomsfullmäktige är förtroendevalda. Det innebär att andra unga har röstat fram dem i valet till ungdomsfullmäktige. Alla barn och unga som bor i Göteborg och har börjat femte klass men inte fyllt 18 år får rösta.

Bilden föreställer ett möte i Ungdomsfullmäktige som hålls inne i Börshuset i Brunnsparcken. Det hålls fem möten per år. Foto: Anna Sigvardsson.

Så här har valet till ungdomsfullmäktige fungerat tidigare

Före 2021 hade varje stadsdelsförvaltning i Göteborg en egen samordnare som arbetade med valet till ungdomsfullmäktige. Möjligheterna att samordna valarbetet och även förutsättningarna för att arbeta med valet såg olika ut inom stadsdelsförvaltningarna.

Grundskolenämndens uppdrag

Från och med den 1 januari 2021 ansvarar grundskolenämnden för valet till ungdomsfullmäktige. Uppdraget gäller för både kommunala och fristående skolor. Det gäller för grundskolor, grundsärskolor, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor.

Nya sätt att samverka inom Göteborgs stad

Valdeltagandet till ungdomsfullmäktige har minskat sedan 2015. Kommunfullmäktige beslutade därför den 14 oktober 2021 att nämnder i staden skulle arbeta tillsammans med valet till ungdomsfullmäktige. De ansvariga nämnderna är utbildningsnämnden, socialnämnderna för centrum, nordost, sydväst och Hisingen, nämnden för demokrati- och medborgarservice, idrotts- och föreningsnämnden, och kulturnämnden.

Det nya sättet att samverka mellan stadens nämnder startade först under oktober. Det var nära inpå valet som genomfördes i november. Det kan ha påverkat valdeltagandet 2021. Arbetet med att höja valdeltagandet är långsiktigt och då är samverkan mellan förvaltningar och nämnder en viktig del.

Valet till ungdomsfullmäktige

Valet till ungdomsfullmäktige pågick mellan 5 november – 15 november 2021.

Så här genomförde vi valet 2021

Vi på grundskoleförvaltningen anställde en samordnare för valet till ungdomsfullmäktige. Varje skola eller skolenhet fick också utse en kontaktperson som skulle arbeta med valet. Samordnaren ansvarade för att skapa bättre förutsättningar för skolornas kontaktpersoner. Detta för att kontaktpersonerna skulle kunna genomföra valet på ett framgångsrikt sätt på skolorna. Vi bjöd in kontaktpersonerna till informationsmöten, utbildningstillfällen och möten för att kunna utbyta erfarenheter. Vi tog även fram en webbsida med valinformation till skolornas kontaktpersoner. Vi informerade också skolorna inför och under valet via e-post och telefonsamtal.

Vad vi gjorde för att stärka valdeltagandet

Samordnaren för valet till ungdomsfullmäktige kontaktade under våren 2021 ett urval av skolor som hade haft högt och lågt valdeltagande året innan. Syftet var att hitta framgångsfaktorer och ta reda på skolornas behov av stöd. Det gjorde att vi på grundskoleförvaltningen kunde arbeta organiserat med valet till ungdomsfullmäktige och stötta skolorna på flera sätt:

- Vi tog fram ett stödmaterial som vi samlade på en webbsida riktad till skolornas kontaktpersoner.
- Vi tog fram informations- och inspirationsmaterial till skolorna.
- Före detta ledamöter i ungdomsfullmäktige gjorde digitala besök i skolklasser.
- Vi erbjöd riktat stöd så som besök på skolor och handledning till de skolor som hade lägst deltagande i valet året innan.

Vi på grundskoleförvaltningen har tillsammans med stadsledningskontoret lett en samverkansgrupp med deltagare från några av stadens förvaltningar. I gruppen ingick stadens fyra socialförvaltningar, idrotts- och föreningsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, konsument- och medborgarservice, och kulturförvaltningen. Tillsammans har vi bland annat affischerat på medborgarkontor och andra mötesplatser. Våra invånarguider har informerat om valet lokalt i staden. Utbildningsförvaltningen har också tydligt kommunicerat till de kommunala gymnasieskolorna att eleverna ska få rösta under skoltid.

Bilden föreställer valaffischer på kandidater i valet till ungdomsfullmäktige.

När valet var klart kommunicerade samordnaren från grundskoleförvaltningen valresultatet inom staden. Till exempel till gruppen med representanter från stadsledningskontoret och de olika förvaltningarna. Inom grundskoleförvaltningen fick också alla utbildningschefer och biträdande utbildningschefer i de fyra utbildningsområdena ta del av valresultatet.

Valet i siffror

Så här många kandiderade i valet

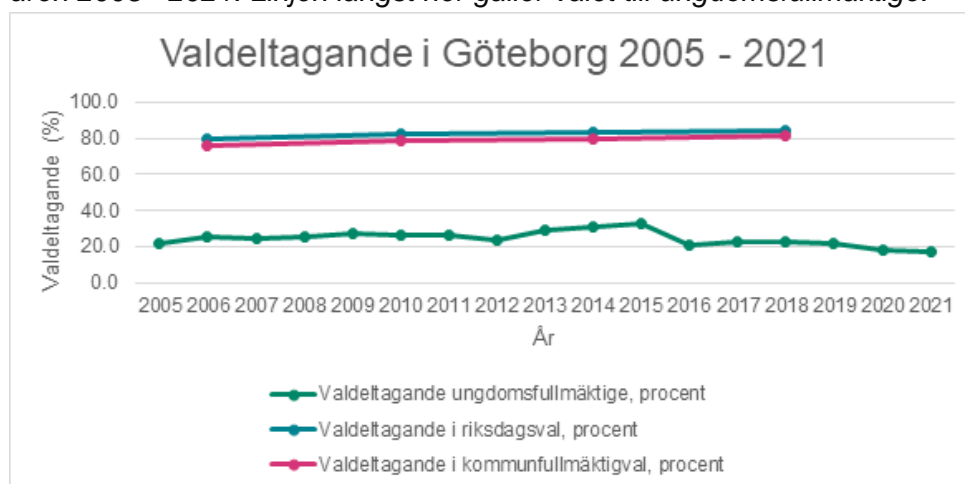
Alla barn och unga som bor i Göteborg och har börjat sjätte klass men inte fyllt 18 år får kandidera till valet. I valet 2021 kandiderade 149 barn och unga till ungdomsfullmäktiges 101 platser.

Så här många röstade i valet

Alla barn och unga som bor i Göteborg och har börjat femte klass men inte fyllt 18 år får rösta.

Av de 43 578 barn och unga som fick rösta i valet 2021 var det 7 457 unga som röstade. Det innebär ett valdeltagande på 17,1 procent. Det är en minskning jämfört med valet 2020 där valdeltagandet var 17,6 procent. Resultatet följer en nedåtgående trend. Sedan 2015 har valdeltagandet i ungdomsfullmäktige minskat (tabell 1).

Tabell 1: Förändringar i valdeltagande i procent (%) i Göteborg under åren 2005 - 2021. Linjen längst ner gäller valet till ungdomsfullmäktige.

Skillnader i valdeltagande mellan 2020 och 2021

När vi jämför valdeltagandet mellan 2020 och 2021 finns det flera skillnader. De största skillnaderna är att valdeltagandet har höjts i de kommunala gymnasieskolorna, i de fristående gymnasieskolorna och i de fristående grundskolorna (tabell 2).

Valdeltagandet minskade i kommunala grundskolor

I kommunala grundskolor minskade valdeltagandet mellan 2020 och 2021, från 29 procent till 25,7 procent (tabell 2). En möjlig orsak kan vara att grundskolan omorganiserades innan valet. Många rektorer och biträdande rektorer bytte arbetsplats inför höstterminen. Det gjorde att förutsättningarna för att arbeta med valet skilde sig åt mellan skolorna. En del inte hade samma möjlighet och tid till att arbeta med valet.

Valdeltagandet ökade på gymnasieskolor

Valdeltagandet inom gymnasieskolor och gymnasiesärskolor ökade mellan 2020 och 2021, från 4 procent till 7,5 procent (tabell 2). Det skulle kunna förklaras med att elever som går på kommunala gymnasieskolor och gymnasiesärskolor fick information om ungdomsfullmäktige under skoltid. Eleverna fick också möjlighet att rösta under skoltid. Det hade utbildningsförvaltningen beslutat innan valet.

Tabell 2: Elevers deltagande i valet till ungdomsfullmäktige i procent (%) för åren 2020 och 2021. Valdeltagandet är uppdelat på kommunal och fristående skola (regi). Det är också uppdelat på grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola (skolform).

Regi och skolform	Valdeltagande 2020 i procent (%)	Valdeltagande 2021 i procent (%)
Kommunala grundskolor och grundsärskolor	29,0	25,7
Fristående grundskolor	11,0	12,9
Kommunala gymnasieskolor och gymnasiesärskolor	4,0	7,5
Fristående gymnasieskolor	3,0	4,9

Valdeltagande 2021 i grundskola och gymnasium

Några skolor utmärker sig genom ett högt valdeltagande. Det finns också många skolor där eleverna inte röstar alls. Skillnaderna gäller för både grundskola (tabell 3) och gymnasieskola (tabell 4).

Tabell 3: Valdeltagande bland elever i kommunala grundskolor och grundsärskolor, och fristående grundskolor.

Valdeltagande i procent (%)	Antal kommunala grundskolor och grundsärskolor	Antal fristående grundskolor
0	21	19
0 - 10	24	19
10 - 17	10	3
17 - 50	30	3
50 - 80	20	2
Mer än 80	6	1

Valdeltagandet för kommunala grundskolor och grundsärskolor redovisas tillsammans eftersom vi tyvärr inte har statistik över valdeltagandet för alla kommunala grundsärskolor. Det beror på att grundskolan omorganiserades innan valet. Många grundsärskolor slogs då ihop med grundskolor till en gemensam skolenhet (tabell 3). I de fall där vi har statistik för kommunala grundsärskolor ser vi att inga elever har kandiderat eller röstat i valet.

Tabell 4: Valdeltagande bland elever i kommunala gymnasieskolor, fristående gymnasieskolor och gymnasiesärskolor.

Valdeltagande i procent (%)	Antal kommunala gymnasieskolor	Antal fristående gymnasieskolor	Antal gymnasiesärskolor
0	0	3	3
0 - 10	29	31	4
10 - 17	5	2	
17 - 50	4		
50 - 80			
Mer än 80			

Anledningar till att valet prioriterades bort

Ett par skolor klargjorde att de inte hade för avsikt att arbeta med valet till ungdomsfullmäktige. Skolorna hade flera anledningar till det. Till exempel:

- Elevrådet fungerar inte. Elevrådet behöver fungera innan skolan arbetar med att få elever engagerade i ungdomsfullmäktige
- Tidsbrist
- Upplevelse av oseriösa kandidater som gör valet oseriöst
- Ointresse hos elever och lärare
- Valtrötthet

I både enkäter och samtal lyfter skolor upp tidsbrist och till viss del bristande engagemang som utmaningar i att arbeta med valet. Många skolor har inte återkopplat alls till valsamordnaren på grundskoleförvaltningen. Flera skolor och kontaktpersoner har inte heller deltagit i digitala träffar.

Analys och reflektioner

Vi på grundskoleförvaltningen menar att arbetet med och intresset för valet till ungdomsfullmäktige 2021 har påverkats av flera faktorer.

Omorganisation av staden och grundskolan

Flera förändringar inom Göteborgs Stad påverkade arbetet med valet negativt. Vid årsskiftet 2020 – 2021 förändrades stadens organisation. Från att ha varit tio stadsområden bildades i stället fyra stadsområden. De nya stadsområdena är även valkretsar i valet till Ungdomsfullmäktige. Inom grundskoleförvaltningen skedde också en omorganisation. Till exempel bytte många rektorer arbetsplats. Arbetet med valet till ungdomsfullmäktige kom också i gång sent i flera förvaltningar. I vissa fall var det även otydligt vilket ansvar de olika samordnarna hade och vad det innebär att vara en samverkande förvaltning.

Pandemi – sjukfrånvaro och förändrat arbetssätt

Covid 19-pandemin pågick under 2021. Det orsakade bland annat sjukfrånvaro bland lärare och medarbetare. Skolorna behövde också anpassa och förändra sitt arbetssätt under pandemin.

Pandemin begränsade möjligheten till fysiska besök på skolorna. Både elever och skolpersonal önskade fysiska besök från unga som tidigare varit ledamöter i ungdomsfullmäktige. De ville ta del av deras erfarenheter och få inspiration. Dessa besök fick ske digitalt vilket kanske inte var lika engagerande jämfört med fysiska träffar.

Ungdomsfullmäktiges kontor har också varit stängt för fysiska träffar. Möten och studiebesök har i stället fått ske digitalt. Det har bidragit till färre träffar mellan intresserade unga och ledamöter.

Inspiration och stöd

Det finns samordnare till valet inom varje stadsområde. Många av dessa samordnare arbetar inom socialförvaltningarnas enhet ”stadsområde, välfärd och fritid”. Samordnare i de olika stadsdelarna har mött unga i skolor, på fritidsgårdar och i annan fritidsverksamhet. Syftet med dessa möten är att inspirera unga att engagera sig både i valet till ungdomsfullmäktige och i andra forum där unga får möjlighet att påverka. Det skedde inte i samma utsträckning under 2021. Elever, personal från fritidsenheterna och flera av de som tidigare samordnat valet i stadsdelarna hade velat ha dessa inspirationsmöten även inför valet 2021.

Skolor har önskat att personal från socialförvaltningarnas fritidsenheter ska komma till skolorna och inspirera elever att kandidera så som de har gjort

tidigare år. För att kunna möta den efterfrågan behöver vi förankra en sådan insats framöver. Det måste finnas mandat och resurser för personal från socialförvaltningarna att arbeta med valet till ungdomsfullmäktige.

Elever och kontaktpersoner på skolor ser gärna också att ledamöter från ungdomsfullmäktige besöker skolorna. Då kan de berätta om hur det är att vara ledamot vilket inspirerar elever att bli kandidater.

Att kunna känna igen sig är viktigt

Det är viktigt att de unga som röstar kan känna igen sig i de kandidater som ställer upp i valet till ungdomsfullmäktige. Kandidaten ska på något sätt representera den som röstar. Det kan vara genom budskapet eller frågan som kandidaten driver. Det kan också vara genom det foto kandidaten har valt för att porträttera sig själv i valmaterialet. Några exempel på igenkänning:

- ”Hon såg smart ut så jag röstar på henne.”
- ”Han såg rolig ut, han ska få min röst.”
- ”Hans namn låter som om det kommer från samma land som jag kommer ifrån.”
- ”Den frågan tycker jag är viktig.”

Bilden föreställer tre unga som står i kö för att rösta.

Strukturerat arbete ger ett högre valdeltagande

Vi på grundskoleförvaltningen behöver arbeta för att göra valet till ungdomsfullmäktige till en självklar del av skolans demokratiuppdrag. Vi behöver arbeta för att få ett högre och mer jämlikt valdeltagande i staden. De skolor som har ett tydligt fördelat ansvar i arbetet med valet till ungdomsfullmäktige har ett högre valdeltagande än övriga skolor. För att få till ett mer jämlikt valdeltagande ska grundskoleförvaltningen fortsätta att:

- ta fram anpassat material som vi gör tillgängligt för skolorna på flera sätt
- erbjuda insatser för att stärka valarbetet och valdeltagandet

Utvecklingsområden

Under arbetet med att informera och ta fram stödmaterial till kontaktpersoner på skolorna har vi fått in många synpunkter och erfarenheter. Utifrån det har vi kommit fram till några utvecklingsområden inför nästa val.

Bilden föreställer tre uppåtgående pilar som symboliserar att det finns flera utvecklingsområden inför nästa val.

Engagerade kontaktpersoner

Det är viktigt att varje skola har en engagerad kontaktperson. Kontaktpersonen ska ha mandat och utrymme att arbeta med valet. Kontaktpersonen kan verka för att arbetet med valet till ungdomsfullmäktige läggs in i skolans årshjul. Då kan valet bli en del av skolans arbete med kvalitet och demokrati på ett mer organiserat och strukturerat sätt.

Arbeta strukturerat med valet på skolan

Kontaktpersoner på skolor med högt valdeltagande berättar att de har en tydlig struktur för hur de arbetar med valet till ungdomsfullmäktige. De tar upp demokrati i undervisningen under höstterminen. Det sker samtidigt som arbetet startar med att inspirera och uppmuntra unga att kandidera till ungdomsfullmäktige. Fler skolor skulle med fördel kunna utveckla ett mer strukturerat arbetssätt inför nästa val till ungdomsfullmäktige. Ett förslag på upplägg finns att ta del av på webbsidan för kontaktpersoner i skola. Det är önskvärt att arbetet med valet ska bli en självklar del för alla skolor.

Elevers inflytande och delaktighet

Ett sätt att få elever mer engagerade i valet och i skolans arbete med valet kan vara att arbeta tillsammans med elevråd och elevkårer.

Anpassat stöd

Vi på grundskoleförvaltningen behöver fortsätta att erbjuda extra stöd till de skolor som har ett lågt valdeltagande. En ytterligare insats är att ta fram stödmaterial som kan användas i grundsärskola och gymnasiesärskola. Det kan vara förinspelade digitala klassbesök och färdiga lektionsupplägg.

Bilden föreställer tre ungdomar som håller i ett plakat, en penna och ett kuvert vilket symboliserar demokrati, val och inflytande.

Digital röstning och kandidering

Tillsammans med stadsledningskontoret och intraservice fortsätter grundskoleförvaltningen arbetet med att utveckla och förenkla digital röstning och kandidering.

Rösta på skoltid

Vi på grundskoleförvaltningens vill att alla elever ska få möjlighet att rösta under skoltid eller lektionstid.

Förankra och förtydliga uppdraget

Vi på grundskoleförvaltningen samarbetar med andra förvaltningar i staden för att öka valdeltagandet. Arbetet med ungas val bör vara en självklarhet för alla i staden. Fler vuxna behöver involvera unga och stärka ungas forum för demokrati. Detta kan ske genom att informera mer, och förtydliga och förankra uppdraget i fler förvaltningar. Tillsammans kan vi skapa bättre förutsättningar inför nästa val till ungdomsfullmäktige.

Mer information

- [Europe | IDEA Global State of Democracy Report](#)
- [Fokus 21 - Vilja att förändra | MUCF](#)
- [Grundskoleförvaltningens riktlinje för delaktighet och inflytande för elever och vårdnadshavare \(grundskoleförvaltningens intranät\)](#)
- [Stödmaterial till kontaktpersoner på skola – webbsida på goteborg.se](#)
- [The State of Democracy in Europe 2021 Report Launch: Countering Democratic Backsliding - YouTube](#)
- [Ungdomsfullmäktige i Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)
- [Valdeltagande efter region, tabellinnehåll och valår \(scb.se\)](#)

Grundskoleförvaltningen

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: grundskola@grundskola.goteborg.se

